

Список використаних джерел

1. Ваніна Д. А., Деякі аспекти страхування фінансових ризиків в Україні // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Серія «Фінанси і статистика». 2015.
2. Страхування фінансових ризиків. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Страхування_фінансових_ризиків
3. Яворська Т. В. Страхові послуги: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. С. 235–236.
4. Говорушко Т. А. Страхові послуги: підруч. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 169 с.
5. Громова А. Є., Яковенко К. А. Особливості страхування фінансових ризиків в Україні // Молодий вчений. 2018. № 5 (57).

*Бондарук Таїсія Григорівна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умовах соціально-економічного розвитку виникає необхідність посилення наукових досліджень в сфері економічної безпеки держави. При цьому особливе значення мають процеси гарантування бюджетної безпеки, оскільки її забезпечення є ключовою умовою економічної стабільності в країні.

Проблемні питання, що стосуються економічної безпеки держави, висвітлені у працях таких дослідників, як О. Власюк [1], В. Маргасова [2] та ін. Проте питання щодо подальших шляхів розвитку механізму забезпечення бюджетної безпеки все ще залишаються далекими від розв'язання, що й зумовлює актуальність досліджень у цій сфері.

Центральною ланкою дослідження питань бюджетної безпеки є система її забезпечення. Важливим аспектом є оцінка ефективності її побудови та функціонування.

Дослідження теоретичних засад організаційно-економічного механізму забезпечення бюджетної безпеки дозволило констатувати: існуюча позиція, що бюджетна система – це «сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права» [3], не відповідає повною мірою суті поняття «бюджетна система». На наш погляд, бюджетна система – це не лише сукупність державного та місцевих бюджетів, а також і система фінансових інститутів, що реалізують бюджетні повноваження. Фінансові інститути є суб'єктами бюджетної системи. Об'єктами бюджетної системи є бюджети усіх рівнів. Суб'єкти управляють об'єктами відповідно до нормативної законодавчої

бази, що визначає їх бюджетні повноваження. Останні реалізуються фінансовими інститутами та здійснюються у формі взаємодії, дії і протидії.

Наявність дії і протидії зумовлює необхідність створення механізму, що забезпечує бюджетну безпеку. Неправильне розуміння співвідношення ролі фінансових органів (суб'єктів бюджетного процесу) і сукупності державного і місцевих бюджетів (об'єктів бюджетного процесу) впливає на стан організаційно-економічної складової бюджетної безпеки, що реалізує свої функції щодо виконання зведеного бюджету.

Основним елементом загальної схеми забезпечення економічної безпеки держави має бути механізм, що гарантує реальність довгострокових і короткострокових національних інтересів держави. При цьому необхідно зміцнити єдність системи управління в рішенні стратегічних завдань соціально-економічного розвитку країни, сформувавати орган управління, який на науковій основі визначив би обсяги вітчизняних ресурсів [4].

Механізм в економічній енциклопедії визначено як «систему, спосіб, що визначає порядок певного виду діяльності» [5, с. 355]. Інше енциклопедичне видання визначає механізм як «сукупність методів і засобів впливу на економічні процеси, їх регулювання» [6, с. 223]. Таке визначення висвітлює концептуальну сутність механізму управління соціально-економічними процесами. Економічний механізм також є «інструментом управління системою з метою досягнення цілей створення та функціонування системи» [7, с. 5], в першу чергу – системи економічної безпеки держави.

Недостатнє розуміння суті інституту, що забезпечує бюджетну безпеку, не дозволяє правильно розробити і запровадити механізм забезпечення бюджетної безпеки, оскільки цей механізм – це не лише «сукупність економічних важелів, законодавчих норм і правил, але і структура або організація фахівців, що реалізують певні технології виконання бюджету за доходами і витратами на усіх рівнях бюджетної системи» [8]. Отже, «забезпечення бюджетної безпеки є комплексом заходів державних органів влади та органів місцевого самоврядування щодо виконання бюджетного процесу, що реалізуються системою фінансових інститутів, у відповідності з нормативними актами і за встановленими принципами» [8].

Методи управління формуванням і розвитком таких складних суб'єктів економічної діяльності, як фінансові інститути базуються на досить абстрактних уявленнях про них як про організаційно-економічні та фінансові системи у сфері суспільних фінансів. А при описі таких систем як базові використовуються поняття «господарський механізм», «економічний механізм», «організаційно-економічний механізм», «фінансовий механізм», «ринковий механізм» тощо. Під базовим механізмом організаційного управління розуміють «досить складний набір процедур, правил, положень, інструкцій, що регламентують поведінку осіб, які розробляють і приймають рішення на усіх етапах функціонування організації» [9, с. 82].

Пропоновані підходи до управління такою організаційно-економічною системою, як механізм забезпечення бюджетної безпеки необхідно формувати з урахуванням понятійного апарату організаційно-економічного механізму його

становлення і розвитку. Під організаційно-економічним механізмом управління складними організаційними системами в цьому випадку розуміється «взаємозалежна сукупність наступних основних елементів: форми і методи економічного управління з мотивацією систем стимулювання; форми і методи тактичного і оперативного управління; важелі і методи формування системи управлінських параметрів з елементами самоорганізації; система обґрунтованих обмежень фінансового і адміністративного характеру; інформаційна система формування нормативної бази управлінських рішень» [8].

Система бюджетної безпеки передбачає формування механізму її забезпечення в часовому й організаційному просторі в їх єдності, підпорядкованості та взаємозв'язку. Насамперед, необхідне створення умов стану захищеності бюджетної системи, що характеризує дослідження її функціонування в минулому періоді та встановлення її базового, статичного стану на теперішній момент часу.

Наступний етап формування механізму розглядається з позицій динамічності бюджетної системи, змін її якісних параметрів, показників і очікуваних тенденцій, що відповідає її стану в майбутньому періоді під впливом чинників зростання і розвитку.

Заключний етап формування механізму забезпечення бюджетної безпеки передбачає необхідність мобілізації ресурсів для усунення, нейтралізації до допустимого рівня ризиків і загроз, які існують в теперішній період часу, та розробки активних заходів зі зниження, мінімізації фактичних збитків і втрат. «Допустимий рівень ризиків і загроз означає наявність методів, засобів і способів оцінки, виявлення і усунення різних форм і видів небезпек, що існують в даних організаційно-технічних і фінансово-економічних умовах» [10, с. 55].

Отже, у результаті дослідження такого комплексного методологічного підходу до формування механізму забезпечення бюджетної безпеки виявлена їх тримірна організаційно-економічна основа, яка повністю зумовлена характеристикою об'єкта безпеки, тобто статичністю, динамічністю і реальністю стану бюджетної системи унаслідок дії внутрішніх і зовнішніх загроз.

Список використаних джерел

1. Власюк О. С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання. Київ: ДННУ «Академія фін. управління», 2011. 474 с.
2. Маргасова В. Г. Теоретико-методологічні основи забезпечення економічної безпеки регіону // Актуальні проблеми економіки. 2011. № 10 (124). С. 186-194.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 року № 2456–VI, станом на 01.01.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
4. Сенчагов В. Стратегические цели и механизм обеспечения экономической безопасности // Проблемы теории и практики управления. 2009. № 03. С. 18–23.
5. Економічна енциклопедія: у 3 т. / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Вид. центр «Академія», 2000. Т. 2. 848 с.
6. Социологический энциклопедический словарь на русском, английском, немецком, французском и чешском языках / под ред. Г. В. Осипова. Москва: Изд. группа НОРМА-ИНФРА-М, 1998. 488 с.

7. Пашко П. В. Організаційно-економічний механізм забезпечення митної безпеки // Вісник Академії митної служби України. 2008. № 4 (40). С. 3–12.

8. Bondaruk T. G., Bondaruk O. S., Bondaruk I. S. Conceptual basis of mechanism of ensuring budget security // Науковий вісник Полісся. 2017. № 3 (11). Ч. 1. С. 21–28.

9. Бурков В. Н., Кондратьев В. В. Механизмы функционирования организационных систем. Москва: Наука, 1981. 384 с.

10. Сахирова Н. П. Взаимодействие механизмов страхования и экономической безопасности функционирующих систем // Финансы. 2010. № 10. – С. 55–58.

Водзінський Василь Володимирович,

аспірант,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Давньогрецький філософ Геракліт стверджував, що все рухається і ніщо не стоїть і, уподібнюючи існуюче течії річки, додав, що двічі в одну і ту саму річку увійти неможливо. Професія аудитора не є винятком. У рамках виконання планів імплементації Директиви 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств та Директиви 2006/43/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності законодавство, що має пряме відношення до діяльності аудиторських фірм, зазнало значних змін. Питання, щодо обов'язкового аудиту не залишилося осторонь.

Підписаний Президентом України 2 лютого 2018 року Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (далі – Закон № 2258-VIII) набрав чинності з 1 січня 2018 року та вступив в дію з 1 жовтня 2018 року. А відтак, Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-XII, який не надавав чіткого визначення поняття «обов'язковий аудит», втратив чинність. Натомість п. 16 ч. 1 ст. 1 Закону № 2258-VIII наводять чітке визначення даного поняття. Тобто **обов'язковий аудит фінансової звітності** – це аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених цим Законом [1].

Водночас з 1 січня 2018 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017 р. № 2164-VIII [3]. Основні положення цього нормативно-правового акту такі:

✓ встановлення спеціальних критеріїв для класифікації суб'єктів господарювання на мікро-, малі, середні та великі підприємства;